

RAADSINFORMATIEBRIEF (RIB)

Registratienr : Z/24/126190
Inlichtingen: Jacques Moonen
Team: Bestuurszaken, Strategie en Control
Portefeuillehouder: Portefeuillehouder Aan de leden van de raad van de gemeente Maasgouw
Schneider
Onderwerp: Terugkoppeling
Integraal
Veiligheidsplan
2023-2026,
verslagjaar 2023.
Bijlage: Terugkoppeling IVP
2023-2026,
verslagjaar 2023.

Geachte leden van de raad,

In de vergadering van 20 december 2022 heeft u het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 (verder: IVP) vastgesteld. In het IVP zijn de prioritaire veiligheidsthema's vastgesteld waar we de aanpak op wilden intensiveren. Het gaat om de volgende drie thema's:

1. Zorg en veiligheid
2. Ondernijning
3. Digitale veiligheid

Naast deze prioritaire thema's worden in het IVP ook de 'strategische thema's' vermeld. Deze thema's zijn eveneens van strategisch belang maar de aanpak behoeft geen bijzondere doorontwikkeling of intensivering. Deze maken onderdeel uit van de reguliere bedrijfsvoering.

Jaarlijks evalueren wij aan uw raad de inzet van de voorliggende periode. Daarbij wordt gekeken naar de efficiëntie en effectiviteit van onze maatregelen. Als de situatie daarom vraagt stellen wij onze aanpak bij en kunnen er andere accenten worden gelegd. Met deze werkwijze is het mogelijk om in te spelen op actuele ontwikkelingen in de maatschappij.

De prioritaire en de strategische thema's komen terug in de (bijgevoegde) terugkoppeling. Hierin zien we dat we succesvol aan de doelstellingen hebben gewerkt. Dit geeft dan ook geen aanleiding om andere accenten te leggen. 'Werken' aan 'veiligheid' is een continu proces en vergt een lange adem.

In het IVP is een keuze gemaakt voor drie centrale thema's/veiligheidsprioriteiten. Een samenvatting van de aanpak op de drie geprioriteerde onderwerpen is hieronder weergegeven.

1. Zorg en Veiligheid

Doelstelling 2026

1. Juiste zorg voor de juiste mensen - kwetsbare personen/huishoudens zo goed mogelijk helpen
2. Beheersbaarheid van de effecten voor de omgeving
3. Een effectief en efficiënt werkende keten

Wat hebben we gedaan?

Hoewel het aantal meldingen van personen met onbegrepen gedrag het afgelopen jaar is gedaald blijft dit een zorgelijk aandachtspunt. Bij personen met onbegrepen gedrag gaat het naast de mensen die in hun hoofd met zichzelf in de knoop zitten ook om mensen die zorgen hebben en de grip op hun leven terug willen. Het is een groot probleem en een grote uitdaging om bij de juiste zorginstellingen passende hulp te vinden voor 'verwarde' personen, kwetsbare mensen met multi-problematiek of oplossingen te zoeken voor mensen die (soms) geen vaste woon- of verblijfplaats hebben.

Een verklaring voor de daling is er niet. De hulp aan één persoon kan al een wezenlijk verschil maken. Een persoon kan namelijk voor meerdere meldingen zorgen. Om meer grip te kunnen krijgen wordt ingezet op samenwerking in het project 'Grip op onbegrip'. Door iemand te helpen bij het realiseren van een stabiel leven, is de kans op escalatie en gevaarlijk gedrag kleiner. Dit project bevindt zich echter nog een ontwikkelfase. Daarom zijn er nog geen specifieke resultaten bekend.

Inzet op complexe sociale casuïstiek, vaak op het snijvlak van zorg en veiligheid, vindt lokaal en bovenlokaal/regionaal plaats. De lokale aanpak wordt gecoördineerd vanuit het bemoeizorgoverleg (overleg tussen diverse zorgorganisaties, woningcorporaties, politie en gemeente). Het doel van het bemoeizorgoverleg is het voorkomen van maatschappelijke uitval van de persoon/het gezin en het terugdringen van de persoonlijke problemen die hieraan ten grondslag liggen.

In de eerste lijn speelt het sociaal team een belangrijke rol. Casussen met een justitieel kader vallen onder procesregie van het Zorg -en Veiligheidshuis. De wisselwerking tussen de verschillende niveaus kent verbeterpunten. Opschaling blijkt soms complex in de praktijk, net als tijdige en effectieve verbinding van zorg en veiligheid. De verbinding van zorg en veiligheid is in het algemeen een belangrijk aandachtspunt, zowel lokaal - in de eerste lijn bij het sociaal team en op het niveau van het bemoeizorg-overleg - als bij opschaling naar het Veiligheidshuis. Er is extra druk op deze verbinding komen te staan door de groei van het aantal gevallen dat deze integraliteit nodig heeft. Deze groei hangt vermoedelijk samen met de afname van intramurale zorg in de GGZ - een afname die (nog) niet afdoende gecompenseerd is met meer extramurale zorg. Ook de groeiende complexiteit van de samenleving speelt mogelijk een rol; sociale en eventueel psychische kwetsbaarheid kan daardoor een sterkere doorwerking hebben.

Buurtbemiddeling

De gemeente koopt in regionaal verband buurtbemiddeling in bij Proteion Welzijn. Door de inzet van vrijwillige getrainde buurtbemiddelaars wordt gewerkt aan het vergoten van woongenot en het verkleinen van overlast doordat de onderlinge conflicten tussen burens in samenspraak worden opgelost. De buurtbemiddelaars worden hierbij ondersteund door professionele coördinatoren van Proteion Welzijn. In 2023 zijn 20 casussen aangemeld bij buurtbemiddeling.

Gedwongen zorg

De Wet zorg en dwang regelt de rechten bij onvrijwillige zorg of onvrijwillige opname van mensen met een verstandelijke beperking en mensen met een psychogeriatrische aandoening (zoals dementie). Een inbewaringstelling op grond van de Wet zorg en dwang is een verplichte opname in een spoedsituatie. Er is dan geen tijd om de procedure van een rechterlijke machtiging af te wachten. Er dan sprake van een spoedsituatie waarin ernstig nadeel als het gevolg van het gedrag van de cliënt onmiddellijk dreigend is. In die situaties is het alleen mogelijk dat de cliënt wordt opgenomen met een beschikking tot inbewaringstelling die door de burgemeester wordt afgegeven.

In totaal is er 4 keer een gedwongen opname met inbewaringstelling (IBS) in het kader van de Wet Zorg en Dwang opgelegd in onze gemeente. Er zijn geen gedwongen opname doormiddel van een crisismaatregel Wet verplichte GGZ opgelegd.

Huiselijk geweld - tijdelijk huisverbod

Soms treft de politie of bijvoorbeeld Veilig Thuis bij mensen thuis een dreigende situatie aan. Maar zijn er (nog) geen strafbare feiten gepleegd. De politie kan dan niemand aanhouden of vervolgen. Met het tijdelijk huisverbod bestaat de mogelijkheid om in zo'n situatie toch in te grijpen. Daarmee zijn partner, kinderen of andere huisgenoten veiliger. Tijdens de periode van het tijdelijk huisverbod mag de pleger ook geen contact opnemen met de partner of de kinderen. De maatregel tijdelijk huisverbod kan voor 10 dagen worden opgelegd.

Wie een tijdelijk huisverbod heeft, moet zich daaraan houden. Wie dat niet doet, kan maximaal 2 jaar gevangenisstraf of een taakstraf krijgen. De burgemeester kan het tijdelijk huisverbod verlengen tot maximaal 4 weken. Het tijdelijk huisverbod moet zorgen dat de situatie niet verder uit de hand loopt. Het zorgt voor een afkoelingsperiode waarin hulpverlening op gang kan komen. Het gaat dan om hulp voor de pleger van huiselijk geweld, het slachtoffer en eventuele kinderen.

In 2023 heeft de burgemeester in 5 situaties een Tijdelijk Huisverbod opgelegd.

Conclusie

Het streven is om te voorkomen dat een persoon in een sociaal en/of psychiatrische situatie terecht komt. Echter wanneer dat toch gebeurt is het belangrijk dat een dergelijk persoon terug kan vallen op een goed netwerk van hulpverlening waarbij de nadruk ligt op maatwerk. Geconcludeerd kan worden dat we op de goede weg zitten. We zien geen aanleiding om de doelstelling en de aanpak om deze te bereiken, aan te passen. We zien geen aanleiding om de ingezette koers te wijzingen.

2. Ondernijning

Doelstelling 2026

Versteviging van de barrières tegen criminele inmenging in kwetsbare branches, groepen, locaties > minder speelruimte voor criminele netwerken, vooral die rond drugscriminaliteit, witwassen, uitbuiting.

Wat hebben we gedaan?

Ook de gemeente Maasgouw speelt een belangrijke rol in de aanpak van ondernijnende criminaliteit. Hoe groot de criminele organisatie ook is, deze wortelt immers altijd lokaal. Er is altijd een locatie nodig voor een drugslab, een contract met de gemeente voor een zorgcrimineel of een wijziging van het bestemmingsplan voor een groot project van een malafide vastgoedhandelaar. Om ondernijnende criminaliteit te stoppen hebben we in 2023 geïnvesteerd in:

- de eigen informatiepositie
- informatiedeling tussen afdelingen en met partners
- instrumenten die criminelen aanpakken en afschrikken,
- kennis en expertise van de ambtelijke organisatie.

De aanpak bestaat uit het strafrechtelijk laten vervolgen van individuele daders en het ontmantelen van criminele samenwerkingsverbanden. Daarnaast bestaat deze aanpak door bestuursrechtelijke interventies en fiscale handhaving aan te grijpen om factoren of gelegenheidsstructuren van georganiseerde misdaad te identificeren en aan te pakken. Het doel is te voorkomen dat criminelen of criminele organisaties bewust of onbewust worden gefaciliteerd door de overheid en kunnen investeren in de reguliere economie. Onderstaand worden de onderwerpen waar in 2023 aandacht is besteed op hoofdlijnen beschreven. In de terugkoppeling wordt hier verder op ingegaan.

1. Uit zowel het kwantitatief als het kwalitatief onderzoek blijkt dat er op dit moment weinig zicht is op de aard en omvang van ondernijnende criminaliteit in het Maasplassengebied. Er is weinig kwantitatieve data beschikbaar en uit het kwalitatief onderzoek blijkt dat slechts de helft van de respondenten aangeeft signalen van ondernijnende criminaliteit in het Maasplassengebied te herkennen, hetgeen deels gebaseerd is op vermoedens en onderbuik gevoelens. Aan de hand van de overkoepelende categorieën 'toezicht', 'samenwerking', '(lokaal) beleid en wetgeving' en 'kennisniveau' zijn in het IOB een aantal aanbevelingen opgenomen. Het college heeft besloten om opvolging te geven aan deze aanbevelingen. Deze zijn echter divers van aard en hebben soms een gemeente-/landgrens en vakafdeling overstijgend karakter. Om te komen tot een adequate en efficiënte aanpak dient deze daarom integraal en samenhangend te zijn. Aangestuurd wordt op een projectmatige aanpak op de schaal van de drie gemeenten onder de regie van RIEC-Limburg. Gekoerst wordt om met de uitvoering in 2024 van start te gaan. Een belangrijke partner op en rond het water (mede vanuit hun signalerende rol) is de Federatie Sportvisserij Limburg. Deze beschikt over zes Boa's. In het verslagjaar zijn door deze Boa's in totaal 375 controles (2022: 579) uitgevoerd op de Maasplassen in Maasgouw. Er zijn elf waarschuwingen en zeven proces verbalen uitgeschreven. De pv's hadden betrekking op overtreding van de Visserijwet.
2. De gemeente Maasgouw heeft vervolgens het RIEC Limburg gevraagd een IOB Jeugd op te stellen met als doel zicht te krijgen op de aanwezigheid, ernst en aard van ondernijnende jeugdproblematiek in de gemeente. De onderzoeksbevindingen resulteren in aanbevelingen die Maasgouw en haar partners kunnen ondersteunen bij het formuleren van gericht beleid op jeugdcriminaliteit en concrete handvatten bieden voor de inzet van preventieve en repressieve maatregelen. Het achterliggende doel is om de weerbaarheid van jongeren te verhogen en de betrokkenheid van jongeren bij ondernijnende criminaliteit zoveel mogelijk te voorkomen. Het onderzoek is in Q3 van 2023 van start gegaan. De oplevering van de rapportage (IOB Jeugd Maasgouw) is voorzien in Q3 van 2024.
3. Door middel van een Raadsinformatiebrief is de raad in november 2023 geïnformeerd over de Handreiking voor een weerbare overheid. Een weerbare overheid is essentieel om tegenwicht te kunnen blijven bieden tegen ondernijning. Gemeentemedewerkers spelen een belangrijke rol in het signaleren van ondernijning. Mede in het kader van de bewustwording en (bestuurlijke) weerbaarheid heeft het RIEC Limburg daarom de RIEC Crime Courses (webinars) voor gemeentemedewerkers georganiseerd. Om de webinars zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de praktijk, is ervoor gekozen om verschillende webinars voor specifieke doelgroepen te organiseren: balie, op straat, vergunningen en vastgoed, sociaal domein. Organisatiebreed hebben ook medewerkers van Maasgouw en het servicecentrum hier aan deelgenomen.

‘Je gaat het pas zien als je het doorhebt’. Met dit motto is er een informatiebijeenkomst gehouden voor alle Boa’s van de MER gemeenten. Wat is ondermijning, wat zijn de signalen (hoe herken ik) ondermijning en welke rol heeft de Boa in de aanpak? Ook werd er aandacht besteed aan het handelingsperspectief voor de Boa. De bijeenkomst werd georganiseerd door onder andere OOV Maasgouw, politie en het RIEC. De bijeenkomst werd door de Boa als zeer waardevol ervaren. Afsproken werd dat dit een vervolg krijgt.

4. In 2023 zijn in de Provincie Limburg vijf Intergemeentelijke Bestuurlijke Handhavingsteams opgericht. Bestaande initiatieven en ervaringen zoals het ACT! In Noord Limburg en HAP (Hennep Aanpak Parkstad) worden op regionaal niveau geïmplementeerd. Maasgouw zal onderdeel uitmaken van het ACT! interventieteam regio Midden-Limburg (7 gemeenten). Uitgangspunt is dat het interventieteam Midden Limburg primair als taak krijgt de thematische aanpak van ondermijnende criminaliteit in de regio met als uitgangspunt het bestuursrecht. Het interventieteam is aanvullend op de reguliere lokale aanpak van ondermijnende criminaliteit in Maasgouw. Onze lokale aanpak blijft dus bestaan. Welke prioriteiten daarin gesteld worden is en blijft een lokale aangelegenheid. De thema’s waar de Interventieteams zich op richten, worden vastgesteld door de burgemeester, indien door de regio gewenst aangevuld met de Politie, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst (Driehoek plus). Daar waar nodig kan het ACT! team ook de gemeente ondersteunen bij lokale casuïstiek buiten de gekozen thema’s om. . In dit kader zal het ACT! ook een bijdrage leveren aan de controles in relatie tot het Maasplassen/jachthavens project Maasgouw/Roermond/Leudal.
Binnen de Interventieteams worden expertise en coördinatie gebundeld om met zogenoemde korte klappen; snel, effectief en bovenal zichtbaar, voor de buitenwereld de ondermijnende criminaliteit aan te pakken en criminele netwerken te verstoren. We kijken daarbij dus ook naar een snelle manier van informatie uitwisseling tussen gemeenten en partners. Tussen de lokale aanpak en de Interventieteams is een sterke verbinding. Enerzijds voor kruisbestuiving van kennis en kunde. Anderzijds voor het gebruikmaken en aanvullen van alle beschikbare capaciteit om regelmatig thematische actiedagen uit te voeren. De kern van de teams wordt gevormd door intensieve intergemeentelijke samenwerking van BOA’s en toezichthouders. Ook de input van Politie, Openbaar Ministerie, Belasting en andere relevante instanties wordt hierin meegenomen. Aan de bestuursrechtelijke aanpak van ondermijning is onvermijdelijk verbonden dat er, veelal aanvullende, strafrechtelijke componenten zijn. In ondermijningsaanpakken zit altijd een element gericht op het verstoren, afpakken of voorkomen van criminele geldstromen. De Belastingdienst is daarmee eveneens een onmisbare partner. De Teamleider Intergemeentelijke Bestuurlijke Handhaving (IBH) Midden-Limburg is inmiddels geworven. Gekoerst wordt op een start van het IBH in Q3 van 2024.
5. In het verslagjaar is vier keer sprake geweest van overtreding van de Opiumwet 13b. In 2023 zijn vier panden gesloten (een als gevolg van overtreding in 2022) door de burgemeester. Hiervan was in een situatie sprake van een tijdelijke sluiting van 6 maanden. Dit vanwege het feit dat naast softdrugs er ook harddrugs en een grote som contant geld werd aangetroffen. In de overige drie situaties is het pand/woning voor drie maanden gesloten. In totaal werd in 2023 aangetroffen: 846 hennepplanten (2021:2461) (2020:1811), 2500 hennepstekjes, 1650 gram hennep. In drie situaties was sprake van elektriciteitsfraude. De verdere afwikkeling heeft volgens het hennepconvenant plaatsgevonden. Dit houdt in dat iedere partner (waaronder Belastingdienst, woningcorporatie, Openbaar Ministerie, Enexis, gemeente) vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid ‘passend’ zal reageren. In bestuurlijke zin houdt dit onder meer in dat ook de rechtmatigheid van de toeslaguitkering is onderzocht. In 2023 heeft dit een keer tot een maatregel geleid.
6. Om de bestuurlijke aanpak van criminaliteit door gemeenten vorm te geven is een goede informatiepositie nodig. Meld Misdaad Anoniem (M.) kan hier een bijdrage aanleveren. MMA is het onafhankelijke meldpunt waar iedereen anoniem informatie kan geven over ernstige criminaliteit en misdaad. Meldingen kunnen worden gedaan over bijvoorbeeld hennepsteelt, drugslabs, illegale prostitutie, moord en doodslag, mishandeling, overvallen, brandstichting, wapen- of mensenhandel. Maar ook informatie over fraude en corruptie, ook bijvoorbeeld in de zorgsector. MMA is een onafhankelijke organisatie en is géén politie. In het kader van de geïntegreerde en integrale aanpak vindt er in voorkomende gevallen afstemming plaats met politie en Justitie. In 2021 is Maasgouw een samenwerkingsovereenkomst met MMA aan te gaan. In 2023 zijn er in totaal 19 meldingen binnen gekomen (in 2022: 18 meldingen en 2021: 18 meldingen).
7. Onderdeel van de bestuurlijke aanpak van de georganiseerde criminaliteit vormt het lokale overleg. Vaste deelnemers aan dit overleg zijn de accountmanager van het RIEC, AOV-er, wijkagent, de toezichthouder bouwen/RO en de sociaal onderzoeker. Afhankelijk van de casus sluiten ook andere partijen zoals de bevolkingscontroleur, AVIM, ISZW aan. In dit overleg vindt een eerste screening

plaats van 'subjecten' ((rechts)personen, panden, locaties) die vragen oproepen. In dit overleg wordt straat- en systeeminformatie bij elkaar gebracht. Daarnaast speelt ook de professionele intuïtie een rol bij de afweging of nader onderzoek wenselijk is. In dit kader zijn het afgelopen jaar 10 subjecten gescreend. In 2023 is prioriteit gegeven aan de werkzaamheden in relatie tot de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Hierdoor hebben er geen flex-controles plaatsgevonden.

8. De wet Bibob heeft als doel om misbruik van overheidsopdrachten, vastgoedovereenkomsten, aanbestedingen, vergunning-/subsidieaanvragen te voorkomen, en voorkomt daarmee dat de overheid ongewild criminele activiteiten faciliteert en wordt bovendien de concurrentiepositie van bonafide ondernemers beschermd. Ingevolge de Bibob-beleidslijn Maasgouw 2022 maakt een bibobonderzoek standaard onderdeel uit van onder andere de exploitatievergunning aanvraagprocedure. In 2023 hebben in totaal 24 eigen Bibob-onderzoeken plaatsgevonden.
9. Zorg en Veiligheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Mede in dit kader kunnen gemeenten ondermijning tegengaan door het sociaal domein sterk en weerbaar te maken. De verwevenheid van de criminele wereld met het sociaal domein is fijnmazig en wijdvertakt en speelt zich bovendien ondergronds af, veel is niet zichtbaar. Scholieren die worden geronseld door de drugsindustrie, jonge kinderen die worden ingelijfd in criminele netwerken en wijken waar de levendige drugshandel bij wijze van spreken net zo gewoon is als de buurtbarbecue op vrijdagmiddag. De verweving van criminaliteit en het sociaal domein heeft grote maatschappelijke gevolgen. Samen met het SC-MER wordt daarom binnen het sociaal domein al actief ingezet op het thema ondermijning. Voorbeelden zijn het versterken van de persoonsgerichte aanpak en meer aandacht voor slachtofferschap. Drugshandel is immers geen slachtofferloos delict. Soms is de dader ook slachtoffer. Groepen van jongeren, mensen met een licht verstandelijke beperking en huiseigenaren worden in de criminele wereld getrokken. Daarnaast is er ook aandacht voor zorgfraude en mensenhandel. De aanpak vergt maatwerk. Hoe herken ik echter dergelijke vormen van ondermijning en wat is het handelingsperspectief? Om hier antwoord op te kunnen geven zijn we in 2021 in MER verband gestart met het aanbieden van trainingen voor sociaal domein medewerkers. Medewerkers van onze partners kunnen zich hier ook bij aansluiten. In 2023 is hier een vervolg aangegeven.
10. Cybercriminaliteit is een misdrijf, kent veel vormen en is daarom moeilijk aan te pakken. We benoemen enkele soorten cybercrime die regelmatig voorkomen: hacken, ransomware, phishing, identiteitsfraude en menselijke fouten. Het is een vorm van ondermijning. In het verslagjaar zijn 17 aangiften bij de politie geregistreerd. Via de website van Maasgouw en andere (sociale) kanalen is hier aandacht aan besteed. Jongeren begeven zich veel online maar zijn zich vaak minder bewust van de gevaren die dat met zich meebrengt. Men kan worden gehackt, de bankrekening kan worden geplunderd of men kan worden afgeperst met 'pikante' foto's (sextortion). Met een mobiele escaperoombus wil de politie jongeren bewuster maken van de risico's die ze online lopen en handreikingen bieden om slachtofferschap op het gebied van cybercrime en sextortion te voorkomen. In 2023 heeft de escaperoom op vier locaties (in het voor én naseizoen) in Maasgouw gestaan.

Conclusie

Ook voor Maasgouw blijft de aanpak van ondermijning een belangrijke veiligheidsopgave. Recente fenomeenanalyses van vormen van ondermijning en de concrete ondermijningssignalen en -casuïstiek van de afgelopen jaren onderstrepen dit. De instrumenten en werkvormen worden effectiever maar er is nog een lange weg te gaan. We zien echter geen aanleiding om de huidige koers te wijzigen.

3. Digitale veiligheid

Doelstelling 2026

1. Minder slachtofferschap gedigitaliseerde criminaliteit
2. Risicobeheersing datalekken en cyberincidenten irt gemeentelijke systemen
3. Tijdige signalering en reactie online aangejaagde ordeverstoring

Wat hebben we gedaan?

Slachtofferschap digitale criminaliteit

Met de term cybercriminaliteit wordt bedoeld de criminaliteit waarbij ICT-middelen/systemen zowel doel als middel zijn. Voorbeelden daarvan zijn ransomware, DDoS aanvallen, het vernielen van data en hacken. Hierbij gaat het om feitelijkheden die voor de digitalisering niet bestonden.

Met de term gedigitaliseerde criminaliteit wordt bedoeld criminaliteit waarbij ICT middelen/systemen enkel faciliterend zijn om het doel te bereiken. Voorbeelden zijn de online drugshandel, internetfraude, aan- en verkoopfraude. Kortom, "old school criminaliteit", gepleegd met digitale middelen.

Deze vorm van criminaliteit vergt een integrale en samenhangende aanpak en is daarmee Maasgouw overstijgend. In dit kader neemt Maasgouw sinds 2022 deel aan de Taskforce Cybercrime Limburg. Naast deelname aan een bewustwordingscampagne en stickercampagne hebben we samen met de politie de escaperoom sextortionbus vijf dagen in Maasgouw ingezet. De bus is speciaal ontwikkeld om bewustwording te creëren onder jongeren (13-25 jaar) met betrekking tot cybercrime in brede zin en specifiek sextortion. Sextortion is een vorm van cybercriminaliteit waarbij afpersing plaatsvindt door te dreigen met het ongewild verspreiden van (pikante) beelden op internet. Er wordt in de meeste gevallen aangezet tot betaling of het versturen van meer en pikantere foto's of video's, in ruil voor het niet verspreiden of verspreiden van de beelden. Voor de volwassenen werd een apart programma aangeboden. Hierin werd in het bijzonder aandacht besteed aan phishingmails, hulpvraagfraude, spoofing en bankpashelpdeskfraude.

Informatieveiligheid eigen organisatie.

Informatieveiligheid is de verzamelnaam voor de processen, die ingericht worden om de betrouwbaarheid van processen, de gebruikte informatiesystemen en de daarin opgeslagen gegevens te beschermen tegen al dan niet opzettelijk onheil. Het informatiebeveiligingsbeleid geeft algemene beleidsuitgangspunten over informatiebeveiliging. Deze uitgangspunten hebben een sterk normerend karakter en geven keuzes weer. De informatieveiligheid in Maasgouw is gebaseerd op de norm 'Baseline informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BLO).

Dagelijks is er veel verdacht inkomend internetverkeer dat wordt geblokkeerd. De laatste grote aanval stamt uit 2022 toen een server gecompromitteerd werd door een Chinese partij, welke overigens niet succesvol was. Na ontdekking is diezelfde avond nog een nieuwe server ingericht en de oude in quarantaine geplaatst. Het was helaas toen der tijd helaas nog niet mogelijk om te achterhalen hoe de server werd gecompromitteerd, destijds draaide een aantal detectieoplossingen nog niet. Dankzij de goed onderhouden en moderne firewall, de installatie van spoedpatches binnen 24 uur (ook in het weekend) en andere technische interventies is de verwachting dat de kans op ernstige digitale incidenten verkleind.

Ten aanzien van binnengekomen phishing mails bij Maasgouw is geen exact antwoord mogelijk. Gemiddeld werden er ca 45 meldingen gedaan (range 30-150 meldingen) vanuit de MER organisaties. Dit betreffen echter alleen de phishing mails die zijn gemeld. De verwachting is dat het aantal in werkelijkheid hoger ligt, omdat er ook medewerkers zijn die deze mails niet melden en gelijk weggooien. Wat in 2023 wel opvallend was, was het aantal meldingen over pogingen tot CEO fraude, ook bekend onder de naam whaling, waarvan de burgemeester van Maasgouw ook last heeft gehad. In bijna alle gevallen zijn dergelijke pogingen gericht op een spoedbetaling of het verkrijgen van privé contactgegevens. De CEO fraude pogingen hebben gelukkig niet geleid tot schade of incidenten. Op dit moment word er geen actief onderzoek gedaan naar phishing/whaling bij de gemeente, in de toekomst zijn technische opties op basis van machine learning wellicht mogelijk om dit soort mails beter te blokkeren. Ter vergroting van de digitale weerbaarheid volgen systeem- en netwerkbeheerders binnen cluster ICT jaarlijks trainingen, cursussen en congressen, waarvan het centrale thema de laatste jaren vrijwel altijd security gericht is.

Eind 2023 is de gemeente Maasgouw in de afrondingsfase van de jaarlijkse ENSIA cyclus voor het jaar 2023. De uitkomsten van deze zelfevaluatie laten zien dat de gemeente de digitale weerbaarheid nog verder kan verhogen in de komende jaren. Gegevensveiligheidsprojecten in het uitvoeringsprogramma 2024 dragen hier al direct aan bij. Echter, de ontwikkeling van dreigingen in de buitenwereld maakt dat stilstand in ontwikkeling geen optie is en dat het periodiek doorlopen van PDCA-cyclus met betrekking tot gegevensveiligheid steeds belangrijker wordt.

Kortom, gegevensveiligheid is een voortdurende prioriteit voor Nederlandse gemeenten. Met de BIO als basis, de ENSIA als evaluatiemechanisme en de opkomst van NIS2 in het vooruitzicht, is dit een onderwerp waarbij periodieke controle op naleving niet langer verblijvend maar steeds meer een verplichting is. Het is daarom essentieel dat de gemeente Maasgouw blijft investeren in robuuste en veerkrachtige informatiebeveiligingsmaatregelen om de gegevens van burgers aantoonbaar te beschermen.

Openbare orde verstoringen

Openbare ordeverstoringen vinden steeds vaker hun oorsprong in het digitale domein. Social media is een plek waar gedrag makkelijk ontspoord. In de anonimiteit, vanachter een scherm, voelen veel mensen zich vrij om ongeremd hun mening en gevoelens te uiten. Die vrijheid van meningsuiting is mooi, maar heeft ook een keerzijde. Het kan individuen en groepen schade toebrengen. Soms raakt het zelfs de gehele samenleving. Want met online uitingen kan ook offline de openbare orde ernstig worden verstoord.

Een goede informatie positie is daarom essentieel om deze ontwikkelingen goed te blijven volgen. Daarom wordt geïnvesteerd in het onderhouden van goede contacten met onder andere de (online) jongerenwerkers van Wel.kom / XL Group/Streetcare en de politie.

Tijdens het verslagjaar is in dit kader in Maasgouw sprake geweest van een openbare orde verstoring in relatie tot een illegale raveparty . In samenwerking met de politie is dit illegale feest op een ordentelijke wijze ontbonden/beëindigd.

Conclusie

In de aanpak ligt het accent op het (tijdig) herkennen, voorkomen (en bestrijden) met een hieraan gekoppeld een handelingsperspectief toegespitst op de doelgroep. Belangrijk hierbij is de (digitale) ontwikkelingen goed te volgen en hier (in de aanpak) tijdig op in te spelen. Naar aanleiding van bovenvermelde inspanningen zijn wij tegemoet gekomen aan de doelstelling en blijven daarom het volgend jaar vasthouden aan de ingezette weg.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Maasgouw,

De secretaris,

De burgemeester,

C.M. Keersmaekers

D.W.J. Schneider